Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтынньы ыйтан тахсар

№ 38 (5238) | 1979 сыл. Кулун тутар 29 күнэ чэппиэр | Сыаната 2 харчы.

Үлэ бырааһынньыгын көрсө

Москва—Сортировочнай локомотивнай депо коммунистическай субуотунньук штаба үлэ бырааһынньыгар бэлэмнэнии бастакы түмүктэрин таһаарда. Коллектив кэмчилээммит электроэнергия уонна ум тык фондун уескэттэ. Ол таһаараны таһынан станцияҕа ... хабэтолооһунуга туһаныллыа. Биллиги предприятие локомотивнай бириигэдаларын үс тыһыынчаттан ордуктара субуотунньук суотугар үлэлээн толордулар: киниллэр сирэ аадырыстарга ... эшелоннары тиэрдитэлээтилэр. Ити поезтартан сорохторо марахин айбаһынннахтар. Локомотивтар машинистарын ортолорунан муус устар 21 күнүгэр икки эстафетнай поеһы, оттон бииргэстэрин В. И. Ленин төрөөбүт куоратыгар Ульяновскайга, тиэрдэр бырааҕы ыл р ... куоталаһыы тэнийдэ.

ССТА корр.

Райсовет XI сессията

Информационнай иһитиннэрии

1979 сыл кулун тутар 27 күнүгэр народнай депутаттар уон аһыс ыҥырыылаах оройуоннааҕы Советтарын XI сессията буолла.

Оройуон Советин 25 №-дээх Үөрэтээччи быыбардыыр уокуругун 1979 сыл олунньу 25 күнүгэр ыытыллыбыт эбии быыбарга депутатынан талыллыбыт Е. Н. Григорьева боломуочуйатын билиниэргэ биир саҥанан быһаарда.

Сессияҕа «Народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарын исполкомун 1978 сыллааҕы үлэтин туһунан» дакылааты райсовет исполкомун председателэ таб. Р. Р. Бурнашев оҥордо.

Дакылааты дьүүллэһиигэ тыл эттилэр: Лытнин В. С.—Бахсы сельсоветын исполкомун председателэ, Дьячковскай П. П.—лесхоз директора, Романов В. И.—депутат, «Якутмелиоводстрой» трест ПМК-тын начальнига, Попова Т. В.—Болтоҥо сельсоветын исполкомун председателэ, Сивцева П. П.—депутат, «Чурапча» совхоз ыанньыксыта, Константинов Г. И.—депутат, Социалистическай Үлэ Геройа, Казакин Н. М.—Чурапчы сельсоветын исполкомун секретара, Мачахтырова З. И.—депутат, ССКП райкомун партийнай-тэрийэр үлэҕэ отделын сэбиэдиссэйэ, Норкин Е. П.—депутат, райсовет исполкомун тыа хаһаайыстыбатыгар управлениетын начальнига.

Дакылааттыбыт боппуруоска сессия туһааннаах быһаарыылары ылынна.

Сессия итиэннэ тэрээһин боппуруостары көрдө. Народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарын исполкомун иһинэн уонна алкоголизмы утары охсуһууга комиссиятын састаабыттан атын үлэҕэ барбыттарын иһин Шишигин И. И., Пинигина В. Д., Саввин Р. Я. босхолоннулар. Ити комиссия састаабыгар оройуоннааҕы киносеть директора Егоров И. Д., райпо бэрэбылыанньатын председателин солбуйааччы Ермолаев Л. А., райсовет исполкомун иһинээҕи дьыалаҕа отделын старшай следователэ Соловьев А. Н., райсовет исполкомун культураҕа отделын инспектора Тимофеева С. А., оройуоннааҕы киин балыыһа психо-невролог бырааһа Филатова В. В. талылыннылар.

Сессия онон үлэтин бүтэрдэ.

Кырдьык уонна өйдөөх сирдэри баһылааһын саҕаламмыта 25 сылыгар туолуутун бэлиэтиэһиннэригэр олохтоммут остуолга ууруллар мэдээл.

Бу бэлиэтэммиэ мэдээл саҥа сирдэри туһаҕа таһаарыыга ордук улахан кыһаллыыны киллэрбит республикалар, кыраайдар, уобаластар, куораттар уонна оройуоннар партийнай, советскай, профсоюзнай уонна комсомольскай органнарыгар, колхозтарга уонна совхозтарга, промышленнай предприятиелар коллективтарыгар туттарыллар.

Хаҥас диэки—мэдээл сирэй өттө; уҥа диэки—кэтэх өттө.

ССТА фотохроникэта.

МААССАБАЙ СУБУОТУННЬУКТАРГА

Субуу кыттыгыр общественность көмөлөрүнэн тэриллибит оперативнай штаб ыытар тахсыылаах мунньаҕа кулун тутар 31, муус устар 1 күннэригэр совхозтар фермаларын тэргэнэ эбии аһылыгы сэбэтуопкалааһыҥҥа оройуон үрдүнэн маассабай субуотунньуктары ыытарга быһаарда.

Субуотунньук күннэригэр шефтээх тэрилтэлэр, тыа сирин общественноһа бутуннууттэ эбии аһылыкка дулҕаны сэбэтуопкалааһыҥҥа, тиэйиигэ уонна астааһыҥҥа тэрээһиннээхтик, үрдүк өҥөрүүтүүлаахтык үлэлиэхтээхтэр.

Маассабай субуотунньуктары сөп ахсын туһааннаах оперативнай бөлөхтөр, сельсоветтар исполкомнара бэйэлэрэ салайан ыытыахтаахтар.

Кулун тутар 31—муус устар 1 күннэригэр бүтэ бары—маассабай субуотунньуктарга!

Саамай кичэйэҥи ГРЭС

Костромаатааҕы тепловой электростанция коллектива рекорднай көрдөрүүтүн ситиһэ—киловатт-час биир киловатт-час электрическай энергияны оҥорон таһаарарга барыахтаах 317,5 грамм уматыгы эрэсиэннээн тургуттулар. Мазут итиитин уонна ... удельнай эрэсиэннээһинэ ситиһиллэ илигэ. Бу опыты Костромаатааҕы тепловой электростанцияны кытары биир нормаҕа киирээх энергетическай предприятиелар бириэн тарга ... таһаардылар.

ССТА.

Куорат үлэһит дьоно—тыа сирин үлэһиттэригэр

ДОҔОРДОҺУУ БӨҔӨРГҮҮР

Аччыгый БАМ II подразделениелара, ол иһигэр 5- туттар-тииҥҥи поселоктар, 3 механизированнай колонналар, автобаза, о. д. а. биһиги оройуоммут Карл Маркс аатынан совхозун ыкта шефтэнэллэрин салгыы сайыннараллар.

Бу истиҥ доҕордоһуу 1978 сыллааҕы сыралаах түмүгэ. Ити кэмҥэ шефтэспэр уолаттар Сахатин, Золотинка, Нагорнай, Чульман бөһүөлэктэригэр совхоз ... онор илла. Ол курдук, 20 тыһыынча солкуобай каһыына суумалаах тутуулары барытарбыттар уонна оборудованиелар аҕалыммыттар, общественнай суоҕуу бэйилэҕи марахон ... 700 тонна комбикормалары аҕалан уонна сибилэ бүрдүгэ тиэйтилэр, совхоз киин үлэһиттэринэн Культура дьиэтин не киирэттэ ... сиэппэттэн, эбиир да ... лар толордулар.

Партия Нерюнгри куоратынааҕы комитетын уонна народнай депутаттар куораттааҕы Советтарын салайааччылара шефтээхтэр совхозка көмөлөрүн бэйэлэрин кыһа-үрүүттэрэн ... тапыылар уонна инициативалары кууһэттэрэ бэлэмнииллэр. Бэстэлэх нэлэкэтэ, кинилэр мускустаах сорунарыгар ... маастарскай курдук биир улахан объекты тутан биэрэргэ былааннаатылар.

Бу доҕордоһуу кэнэҕэ промышленнай рабочай кылаас тыа хаһаайыстыбатын рабочай кылааһын, бэйэтэ уонна Сирэн, ИЭэ ... доҕорбут норуоттарын интернациональнай доҕордоһууларын бөҕөргөтөн туруоруу сыаналааҕа туругун, Карл Маркс аатынан совхоз коллектива шефтээхтэрдэр дириҥник махталлаах.

Совхоз администрацията сыл ахсын Аччыгый БАМ II чулуу рабочайдарыгар аналлаах бирииистэри олохтоото.

Сотору кэминэ Аччыгый БАМ подразделениеларын представителлэрэ Дьабыылаҕа бэйэлэрин шефтэммит ... 1979 сылга шефтээһин доҕоргун туһаарыыстылар. Делегацияны Нерюнгри горисполкомун председателин солбуйааччы таб. С. М. Николаев салайан илдьэ кэллэ.

С. ДАНИЛОВ.

СНИМОККА: доҕордоһуу түһэриги.

Н. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

МААЙ ИННИНЭЭҔИ ҮЛЭ ВАХТАТА

ЭДЭРДЭР КҮРҮҮТҮН ИННИКИ

Кыстык ааспыт алта ыйыгар Карл Маркс аатынан совхоз Болугурдааҕы отделениетыттан төрүүр ыанньыксыт тиэрдилибит сорудахтарын толорбуттарыттан ордук үчүгэй көрдөрүүлэри комсомоллар Прасковья Абрамова уонна Евдокия Носова ситистилэр. Кыргыттар тыһынчалаах хотоҥҥо бииргэлиэ 17-18 ынаҕы көрөллөр.

Прасковья үүт валовой ылыытын кварталлааҕы былаанын 132, кыстыгы ыйдарынааҕытын 125 бырыһыана тиэртэ, оттон Евдокия туспа ыһыллыы ... сорудаҕын 112,7 бырыһыан толордо.

Эдэр ыанньыксыттар бу күннэргэ Первай Маай чиэһигэр ударнай үлэ вахтатыгар туран эбии таһаарыылаахтык үлэлииллэр.

В. СОЗОНОВ.

ТЭТИМНЭРИН ЫҺЫКТЫБАТТАР

АРЫЫЛААХ. Оройуон чемпион ыанньыксыта М. И. Иванова кыстыыр алта ыйын түмүгэр дьарыгы «Чурапча» совхоз бастыҥ көрдөрүүлээҕинэн буолла. Кини бииргэ ферманаан сыахтан үүтү ыһыыга сорудаҕын 138 бырыһыан толордо, валовой ылым баланна ... балаччатан куоһарда.

Михаил Иннокентьевич биир дойдулааҕа «Бочуот Знак» орден кавалера, ыччат наставнига У. Е. Макарова кулун тутар даақы былаанын 28 бырыһыанынан аһара, кварталлаах устата валовойунан 3558 кг үрүҥ илгэни добуулээтэ.

М. ЗАХАРОВА.

КҮННЭТЭ — САҤА ТӨРҮӨХ

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Чакырдааҕы отделениетыгар 446 ынахтан 277-тэ ыытар. Күннэ 20 центнер ... 14-дэ государствоҕа туттарыллар.

Отделение 135 саҥа төрүөхтээх. Ынах ... аха кунута ... турар.

А. ГОТОВЦЕВА.

ТҮМҮКТЭЭН ЭРЭЛЛЭР

Кырымахтаах хара сабылыы ынахчыттар биир саамай быһаарыылаах үлэлэрин, саталары хомуйуну, түмүктүү эрэллэр. Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҕы отделениетын ыалы ы ыннар фермаларыгар 96 тыһы сабыла бааһа бары саталарынньылар.

«СО» корр.

Народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарын уон биирис сессията

ТЭРЭЭҺИНИ УОННА МААССАНЫ КЫТТА СИБЭЭҺИ САЛГЫЫ БӨҔӨРГӨТҮӨХХЭ

Оройуон Советын исполкома отчуоттуур кэмигэ, үрдүкү партийнай, советскай тэрилтэлэр салалталарының, сүрүн болҕомтотун Совет тэрийэр-массабай үлэтин тупсарыытыгар туһаайан үлэлээтэ. Тэрийэр-массабай үлэ норуот хаһаайыстыбатын саатын сайдыытыгар, нэһилиэнньэ олоҕун культурнай таһымын үрдэтии, үлэһиттэри коммунистическай тыыҥҥа иитии хайысхаларынан ы ы т ы л л а р. Кадрдары иитэр-үөрэтэр үлэни, быһаарыылар салгыы тупсарыыта, исполком мунньахтарын уонна сессиялар көдьүүстэрин үрдэтиигэ, быһаарыылар, бымбардаачыылар нагаастара олоххо киириилэрин хааччыйыыга, народнай депутаттар салайар уонна производственнай активностарын үрдэтиигэ, улахан болҕомто ууруллар.

Райсовет исполкома уонна кини отделлара, сельсоветтар исполкомнара кадрдарынан сөптөөхтүк сүүмэрдэниллэр. Киниләр тэрийэр-массабай уонна норуот хаһаайыстыбаннай үлэлэрэ балачча сэргэхсийдэ. Аасыыт сылга Болугур (председатель Дьячковскай Е. С.), Мугудай (председатель Сивцев Г. Н.), Хоптоҕо (председатель Попов И. И.), Одьулуун (председатель Софронов Ф. Р.) сельсоветтарын исполкомнарын государственнай былааннары уонна социалистическай эбээһинэстибэлэри толорууга, государственнай уонна общественнай тэрилтэлэри салайыыга оруоллара биллэрдик үрдээтэ.

1978 сыл түмүгүнэн Болугур сельсоветын исполкома социалистическай куоталаһыы кыайыылааҕынан тахсан көһөрүллэр сылдьар Кыһыл знамяны ылла, оттон Мугудай сельсоветын исполкомун үлэтэ Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Бочуотунай грамотатынан бэлиэтэннэ. Сельсоветтар общественнай сүөһүгэ дороххой аһылыгы бэлэмнээһини, нэһилиэнньэ ордорунар тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын государствоҕа атыылааһынын, сүөһү быйылгы кырыымчык аһылыктаах кыстыгар эбии аһылыгы бэлэмнээһиҥҥэ общественность көмөтүн тэрийиигэ кырата суох үлэлэри ыыттылар.

Райсовет отчуоттуур кэмигэ ыытыллыбыт биэс сессияларыгар тыа хаһаайыстыбатын, норуот үөрэҕириитин, доруобуйа харыстабылын, социалистическай собственноһы уонна общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүү, о. д. а. боппуруостара көрүллүннүлэр. Райсовет исполкомун 14 мунньаҕар 280 боппуруос киллэриллиннэ, ол иһиттэн: тыа хаһаайыстыбатыгар—47, норуот үөрэҕириитигэр—19, промышленноска—18, доруобуйа харыстабылыгар—11, общественнай бэрээдэги харыстааһыҥҥа—8, эргиэҥҥэ—14, о. д. а. боппуруостар. Олорго сөптөөх быһаарыылар ылыллыбыттар.

Райсовет исполкомун председателэ Р. Р. БУРНАШЕВ дакылаатыттан

Сельсоветтар сессияларыгар 198 боппуруос көрүллүннэ. Мунньахтар ахсаана уонна болдьох өттүнэн сүпсүгэ сокко ыытыллыбыттар. Ол эрээри сүрүн итэҕэһинэн олорго үгүстүк араас быһаарыыларга боппуруостар көрүллэллэрэ буолар. Ол түмүгэр сорох капитальнай боппуруостар, бары хайысхаларын дириҥник ырытыллыбакка, чуолкайдаммакка эрэ дьүүллэһиигэ киллэриллэр түбэлтэлэрэ т…баарыллыннылар, сорохтор сельсоветтар наар нэһилиэнньэни культурнай, олох-дьаһах өттүнэн хааччыйыы боппуруостарынан дьарыктаныахтаахтарын курдук сыыһа өйдөбүлтэн билигин даҕаны босхолоно иликтэр. Советтар тэрийэр-массабай үлэлэрэ бастатан туран производство көдьүүһүн үрдэтиигэ, тыа хаһаайыстыбатын оҥорон таһаарыытын өрө көтөҕүүгэ быһаччы туһаайыллыахтаахтарын өйдүөхтэрин наада. Сельсоветтар исполкомнара быһаарыылар туолууларын хонтуруоллааһыннара, ону практическай өттүнэн тэрийиилэрэ ырааҕынан сиэтэ суох.

Народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарын исполкома ыытар үлэтигэр депутаттар активнай кыттыыны ылаллар. Исполком быһаччы салайыытынан бымбардаачыылартан киирбит накаастары олоххо киллэриини хабар үлэ барда. Бымбардаачыылар 34 накаастарыттан 13-һэ олоххо киирдэ. Уоннааҕылар толорууга сылдьаллар. Тохсунньу 1 күнүнээҕи туругунан сельсоветтар депутаттарыгар киирбит 150 накаастан 109-һа толорулунна.

Отчуоттуур кэмигэ райсовет депутаттара бары бэйэлэрин уокуруктарыгар отчуоттаатылар, үөрэхтээһин араас көрүҥнэринэн хабыллыннылар, семинардар, «депутатскай күннэрэ» ыытыллыннылар.

Сельсоветтар 316 депутаттара бэйэлэрин уокуруктарыгар 6074 бымбардаачыыны хабан, иннилиннэ отчуоттаатылар.

Тэрийэр-массабай үлэ сүрүн итэҕэһинэн депутатскай үлэни тэрийии моһтоҕо буолар. Производство ыарахан салааларыгар депутаттары аттаран туруоруу, киниләр активностарын көтөҕүү билиигин көрдөбүлгэ ыраах… эппиэттэбэт. Депутатскай постар, группалар үлэни дьиҥнээхтик аттаран тэрийбэттэр.

Оройуон Советын 6 бастайааннай комиссиялара былааннаммыт үлэлэрин кыайан олоххо киллэрбэтилэр—депутаттар ортолоругар сүбэ-ымыы биллэр практическай үлэни тэрийбэттэлэр, производствоҕа быһаччы үлэлиир депутаттар үлэлэригэр хамнастарыгар иһин-тоҕон сроостотулар. Бастайааннай комиссиялар производство араас салааларын боппуруостарын дьүүллэһиилэрэ, эппиэттээх дьон отчуоттарын истиилэрэ, сессияларга, исполкомнар мунньахтарыгар боппуруостары бэлэмнээһиннэрэ садах, депутаттарга практическай көмөлөрө көрдөбүлгэ ырааҕынан эппиэттэбэт.

Оройуон Советын сессияларыгар сыл устата 2, сельсоветтар сессияларыгар 8 эрэ депутатскай запростар көрүллүннүлэр. Депутаттары отчуоттатыы тэриллибэтэ.

ССКП XXV съеһин уураахтарынан уонна ССРС, РСФСР, Саха АССР саҥа Конституцияларын олоххо киллэриинэн сибээстээн Советтар социалистическай куоталаһыыларын суолтата, …нэтиннэн эссе улаатта. Ол гынан баран оройуон сельсоветтарын исполкомнара бу дьылаҕа сөптөөх хамсаныыны оҥорботулар. Нэһилиэнньэлээх пууннары тупсаран оҥорууга уонна нэһилиэнньэ ордорунар үүтүн, этин государствоҕа атыылааһыныгар куоталаһыы уота-күөһэ суох ыытылынна. Бүтүн Госсиптэҕы куоталаһыыга Бахсы, Сыыйыт нэһилиэнньэлээх пууннары тупсаран оҥорууга, Болтоҥо, Кытаанах, Мугудай, Хоптоҕо, Чакыр, Чурапчы сельсоветтарын исполкомнара туох үлэни ыыппыттарын туһунан отчуоттары, ыспыраабкалары райсовет исполкомугар түһэрбэтэхтэр. Итинник сыһыан түмүгэр сельсоветтар куоталаһыылара уота-күөһэ суох ыытылынна. Инициатива социалистическай куоталаһыыны производство бары салааларын өрө көтөҕөр тоһүү быһыытын сыаналаан туран, сельсоветтар исполкомнара бу балаһыанньаны тосту көннөрөллөрө эрэйиллэр.

Табаарыстыы сууттар үлэлэрин туһунан саҥа балаһыанньаҕа олоҕуран оройуоннааҕы Советтара … Ити Совет үлэтин саҕалаан мунньахтаан, семинардары ыытан эрэр. 12 табаарыстыы сууттар үлэлэрин туругун бэрэбиэркэлээтэ, консультациялары биэрдэ. Оройуон 32 табаарыстыы сууттара 80 араас дьыаланы көрдүлэр. Хадар, Хатылы, райпо, Толой Дириҥин, Бахсы Толоонун табаарыстыы сууттара үлэлэрин сэргэхситтилэр. Ол эрээри сибээс оройуоннааҕы узелын, «Якутмелиоводстрой» ПМК-тын, эт-үүт комбинатын истэриинэҕи табаарыстыы сууттарга үлэ барбата. Итириктээһини уонна алкоголизмы утары охсуһар комиссиялар эмиэ куһаҕанныҕ үлэлииллэр. Кэлэр өттүгэр маннык семинардары ыытыахха, табаарыстыы сууттар састаабтарын сааҥардыахха, отчуоттарын истиэххэ наада.

Сааастарын сиэтэ илик оҕолор дьыалаларыгар оройуоннааҕы комиссия тэрээһиттэр ортолоругар педагогическай пропаганданы күүһүрдэр, общественнай коллективтарын уонна сельсоветтар исполкомнарын харахтан ииппилээх оҕолор уонна советскай сокуону кэһии тэрээһиттэр … профилактическай үлэ бигэр көмө оҥорор сыаллаах балачча үлэни ыытта. Ол эрээри комиссия ыарахан иитиилээх оҕолору, киниләр тэрээһиттэринэн кытары бииргэ үлэни лаппа күүһүрдүөн, ол учуотун тупсарыан бу дьылаҕа бары общественнай тэрилтэлэр күүстэрин түмүөн наада.

Бэрээдэги харыстааһыныгар уонна социалистическай сокуончаас нуормаларын тутуһууга, нэһилиэнньэни сиэр-майгы өттүнэн иитиигэ ДНД оройуоннааҕы киин штаба улахан оруоллаах. Ол эрээри сельсоветтар исполкомнара дружинниктар дьуһуурустубаларын бырааһынньыктарга уонна массабай мероприятиялар кэмнэригэр эрэ тэрийиннэ мунурданаллар. Сайыҥҥы бириэмэҕэ ДНД үлэтэ тохтотуллар буолан буруйу оҥоруу сэрэтэр үлэлэр көдьүүстэрэ намтыыр. Кэнники кэмҥэ комсомольскай оперативнай этэрээт ылаҕа кыайан толору туһаныллыбат буолла, онон общественнай бэрээдэги харыстааһыҥҥа … билэ ачаата, ДНД … ылбыт дьоҥун кытта биирдии … үлэ эмиэ … ыытыллыбат.

«Үрдүк культуралаах таһымнаах уонна бастыҥ общественнай бэрээдэктээх нэһилиэнньэлээх пуун ааттаах дьээ Сылаан нэһилиэгин Улахан Күөл бөһүөлэгин олохтоохторун мунньахтарын бары сельсоветтар исполкомнара уонна тэрилтэ коллективтара дьүүллэстилэр, туһааннаах быһаарыылары, уураахтары ылыннылар. Ол гынан баран ити дьаһаллар биһиги биллэр-көстөр түмүгү биэрэ иликтэр.

Сельсоветтар исполкомнара «Итириктээһини, алкоголизмы уонна буруйу оҥорууну утары охсуһууну күүһүрдэр дьаһаллар тустарынан» ССКП райкомун бюротун уураағынан салайтаран, итиэннэ Карл Маркс аатынан совхоз Толой Дириҥинээҕи биригээдэтин үлэһиттэрин мунньахтарын олоххо киллэриинэн сибээстээн ити итэҕэстэри туоратыах, үлэлэрин бүтүннүү күн көрдөбүллэригэр сөп түбэһиннэриэх тустаахтар.

Ревизионнай-хонтуруоллуур үлэ былаан быһыытынан барар. Аасыыт сылга бары сельскай Советтарга бюджет туолуутугар ревизия оҥоһулунна, түмүгэ исполкомнарга дьүүллэһиллиннэ. Үгүс тэрилтэлэр финансовай-хаһаайыстыбаннай суукуталарыгар счетнай бэрэбиэркэлэр, ырытыылар оҥоһулуннулар. Үп отделын коллектива 1977 сыл уонна 1978 сыл бастакы аҥарын түмүгүнэн үп үлэһиттэрин республикатааҕы куоталаһыыларыгар туһааннаах зоналарыгар бастаан Саха АССР Үбүн министерствотын уонна госучреждениелар үлэһиттэрин профсоюһун обкомун көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятын ылбыта.

Народнай хонтуруол оройуоннааҕы комитета уонна кини … көмө группалара оройуон хаһаайыстыбаннай, культурнай олоҕор баар итэҕэстэри арыйыы бириэмэтигэр … кырата суох көмөнү оҥордулар. Одьулуун, Хоптоҕо, Чакыр, Бахсы, Арыылаах народнай контролердара ордук үчүгэйдик үлэлииллэр. Ол эрээри билэрин курдук, оройуоннааҕы XXV партийнай конференция бу комитет у л э т и н итэҕэстэригэр принципиальнай критиканы оҥорбута. Билигин сорук—ону туоратыы, көмө группалар үлэлэрин тупсарыы.

Харчыны бааҕар тэрилтэ, хаһаайыстыба үлэтин сөптөөхтүк салайарга чуолкай учуот-отчуот тупас наада.

Отчуоттары бириэмэтигэр түһэрбэт буолуу, сыыһа-халты отчуоттааһын ордук «Чурапчы» уонна Субуруускай аатынан совхозтарга таһаарыллар. Ол түмүгэр сүөһү учуота бачча… диэри онпун була илик.

Эт-үүт комбината уонна «Сельхозтехника» государственнай отчуоттарын эмиэ бириэмэтигэр түһэрбэттэр. Ол түмүгэр оройуон үрдүнэн сүмүк хоһутаан таһаарыллар.

Кэнники кэмҥэ оттугу уонна электроэнергияны кэмчилээһиҥҥэ ордук улахан суолта бэриллэр буолла. Онон сибээстээн тэрилтэлэр ый аайы тоһо тас …бу, маһы, уматыгы ылбыттарын, төһөнү ороскуоттаабыттарын государствоҕа отчуоттуохтаахтар. Ону үгүс эрийсии, кэмэ сэтии эрэ кэпииттэн отчуоттуулар.

Райсовет исполкомун ис дьыалаҕа отдела, партийнай-советскай органнар салалталарынан уонна общественнай тэрилтэлэри кытта бииргэ буруйу оҥорууну ачаатыыга уонна общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ сыл устата оҥоһуллубут комплекснай былаан быһыытынан үлэлиир. Нэһилиэктэргэ үгүс эрүттээх профилактическай үлэ ыытылынна. Бу отдел кэлэр өттүгэр түктэри быһыылары утары охсуһууга общественность күүһүн бүтүннүү түмэр, сүрүннүүр үлэтин күүһүрдэрэ наада.

Дакылааты дьүүллэһии

Бахсы сельскай Советын исполкомун председателэ В. С. Лыткин, райсовет исполкома сөптөөхтүк үлэлээбитин бэлиэтээн туран, үлэһиттэр активностарын көтөҕүү боппуруоһугар тохтоото. Кини чуолҕа уонна галах маакалин бэлэмнээһиҥҥэ рационализатор үүс В. К. Мостников тупсаран оҥорбут агрегатын туһаныы сыһытын билиһиннэрдэ.

— Аасыыт сылга аһаардас сэрэҕэ суохтук тутуллан тыа баһаарыттан 11 түбэлтэлэрэ бэлиэтэммиттэрэ. Баһаар көрдүүгэнин булаат тута дьаһал ылыллыбакка улаатыыларан кэбиһии улахан ороскуоттор табар. Итинник быһыы Мугудайга таһаарыллан турар. Лесопункт тутуу маһын арааран ылбакка, оттукка кэрдэр. Итинниктин кини тутуу маһын эмиэ кэрдэригэр быһаан на тиэрдиэххэ. Айылҕаны харыстааһын биир сүрүн көрдөбүлүн быһыытынан тыаны туһаныыга уралы суолта биэрииэххэ, оройуоннааҕы айылҕаны харыстааһын общественнай үлэтин сэргэхситиэххэ,—диэтэ лесхоз директора П. П. Дьячковскай.

«Якутмелиоводстрой» трест ПМК-тын начальнига депутат В. И. Романов сири-уоту тупсарыыга ПМК моһтоктук үлэлээбитин кэйдэ. Ити совхозтар бырайыактыыр документациялары бириэмэтигэр бэлэмнээбэттэриттэн эмиэ быһаарыллар. Эһиил Кэтит Күөлгэ 400 тыһ. солк. үлэ быраабыыланнаа. Ити—ПМК кыаҕын аһарын кэриэ. Онон кырата 500-900 тыһ. солк. үлэр бырайыактары оҥоттороххо табыллар. Государство бу көмөтүн толору туһаныыга суол отчоҕо аһаалыы этэ.

Болтоҥо сельскай Советын исполкомун председателэ Т. В. Посова сельсовет исполкомун аадырыһыгар киирбит критикалары толору сөптөөхтөрүн билинэ. Сүөһү кыстыгын ыарахаттарын туоратыыга общественность көмөтүн күүһүрдэр сыалтан бары тэрилтэлэр фермалары шефтээтилэр. Киниләр ас тобоҕун хомуйууга, эбии аһылыгы бэлэмнээһиҥҥэ, үлэһиттэри сорбуйан үгүстүк үлэлииллэр. Онон баар ис кыахтары туһана сатыыбыт. Балаһыанньа ордук маннык кыттар тииһэттэрттэн, үгүстэр үөрэххэ барыыларыттан мардата. Маныаха сөптөөх көмөнү эрэйэбит.

— Бымбардаачыылар этиилэрин олоххо киллэриэ биһиги, депутаттар, наспит буолар. Мин бымбардаачыыларым кытта көрсүһүүлэрбэр Уһун Күөл бөһүөлэгэ совхоз киинэ буолбутунан, нэһилиэнньэ үүнэ … комбината оҥотун бары оттунан нэһэтэригэр туруорустулар. Совхоз сорох отделениелырыгар суол-иис мөхтөөхүнэн эмтиир-санитарнай холбоһук Уһун Күөлгэ оптеҕыны аһарыгар туруорсабын,—диэтэ «Чурапчы» совхоз маннынньыта депутат И. П. Сивцева.

Социалистическай Үлэ Геройа депутат Р. И. Константинов этиитин сири тупсаран оҥоруу, кураан утары охсуһуу боппуруостарыгар аналлата. Күһүҥҥү, саасыы мэччирэҥнэри таба туһамматтыт сүөһү иитиитигэр улахан охсууну оҥорор куттала үөскээтэ. Онон мэччирэҥнэри туһаныы болдьоҕун уһатар суолалыы … эрдэттэн тэрийэн ходууну, хотоннору … муһу баайыыта … былаан … ити резервнэ туһанмата быт. Бу кэскиллээх боппуруоска эрэттэн быһаарыыны … тыгы үлэлээһинэ ситиһии Советтар биир сүрүн соруктарыннан буолуох тэриинээх.

Чурапчы сельскай Советын исполкомун секретара Н. М. Кладкин оройуон киинин тупсаран оҥорууга промышленнай, производственнай тэрилтэлэр көмөлөрүгэр, көрдөбүн агитациянны оҥорууга турар соруктарга сопаларын этта.

Депутаттар: ССКП райкомун партийнай тэрийэр отделын сэбиэдиссэйэ Э. И. Монастырев райсовет исполкома тэрийэр-массабай үлэлэрин туһаарбыт көтүтүүлэрин, исполком тыа хаһаайыстыбатыгар управлениетын начальнига Е. Н. Борисов кыстык хаалбыт күннэригэр турар соруктарга көмөнүк тохтоотулар.

Сессия дьүүллэһиллибит боппуруоска туһааннаах быһаарыыны ылынна.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

Кормокуҥнаары общественнай көрүүнү түмүктүүбүт

КУРУУТУН БОЛҔОМТО КИИНИГЭР ТУРУОХТААХ

Биллэрин курдук, ааспыт сайын улахан кураан буолан, оройуон общественнай сүөһү кыстыгын хайа да дьыллааҕар ыарахан оттоох көрсүбүтэ. Онон сибээстээн хас отделение, хас ферма ахсын дулҕаттан, лабыктаттан, талах мээккэтиттэн, комбикормтан эбии аһылыгы дэлэйдик бэлэмнээн сиэтии соруга туруоруллубута.

«Саҥа олох» хаһыат ааспыт сыл сэтинньи 30 күнүгэр «кормокуҥнаары общественнай көрүү» диэн рубриканы аһан, Эрилик Эристиин аатынан совхоз Чыырдааҕы отделениетын «Маарыкчаан» комсомольскай-ыччат ферматын кормокуҥнаатын, дулҕа кырбаччыт Николай Охлопковиков звенотун үлэлэрин-хамнастарын сырдаппыта.

Онтон саҥаны ити рубрика аннынан кормокуҥнаары үлэлэтиигэ бытаарыылар таҕыстылаабыт, дулҕаны бэлэмнээһиҥҥэ суолта бэриллибэт сирдэриттэн араас формалаах критическэй матырыйааллар бэчээттэммиттэрэ. Народнай хонтуруол Хоптоҕотооҕу комо группатын председателэ Т. Д. Сокольников «Хаһааҥҥа диэри?» диэн заметкатыгар бараҕадьыйр И. Г. Захаров буруйунан «Сардаана» фермата сэтинньи 26 күнүгэр диэри сүөһүгэ дулҕаны адьаһын сиэппэккэ олоророрун туһунан суруйбута. Хаһыат общественнай корреспондена А. К. Малышев Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетыттан, И. Н. Кандинскай «Чурапчы» совхоз Үлэлээх Куолэйэ бирингаадатыттан, Д. Д. Сивцев Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетыттан уо. д. а. матырыйааллары бэчээттэппиттэрэ. Ити курдук, корм кухнаарга эбии аһылыгы бэлэмнээһинин кээмин сырдатан бу рубрика түөрт ый устата утумнаахтык үлэлээтэ. Онно барыта 20-чэ матырыйаал бэчээттэннэ. Итиннэ «Саҥа олох» хаһыат редакцията быйылгы курдук мараахан кыстыкка эбии аһылыгы сир ахсын сүөһүгэ дэлэйдик бэлэмнээн сиэтиигэ улахан көмөнү оҥорбутун бэлиэтиир наадалаах.

Оройуон совхозтара кыстык ааспыт алта ыйыгар 9,47 тонна дулҕаны бэлэмнээн сүөһүгэ сиэттилэр. Итиниэхэ таһынан кормокуҥнаарга 7244 тонна саратовскай б кооньыорба, 7,8,5 центнер талах мээккэтэ, 1733,6 тонна искусственнай үүт бэлэмнэннэ.

Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениета кыстык бастакы ыйдарыттан дулҕаны сүөһүгэ сүрүн аһылыгын быһыытынан дэлэйдик бэлэмнээн сиэтэр. Мугудайдар билигин күҥҥэ 40-нуу тоннаҕа тиийэ убаҕас кооньыорбону оҥороллор. Онтон «Чурапчы» совхоз Сылаҥнааҕы отделениетыгар 1308, Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытыгар 1461 тонна дулҕа астанна. Ордук дэлэйдик, үчүгэй хаачыстыбалаах дулҕаттан эбии аһылыгы Одьулуун отделениетын Үрах Күөрэтээҕи ферматын кормокуҥнаара оҥороллор. Ол да иһин онно сүөһү-ас үөнсэй турута үчүгэй. Киһилэр ыччат сүөһүнү төлөһүүтүгэ, үүтү ыаһыныга оройуоҥҥа иннинэ кирбиигэ иһэллэр.

Хомойуох иһин, билигин даҕаны сорох сирдэргэ дулҕа дэлэйдик астаныыта ситиһиллэ илик. Кыстык ааспыт ыйдарыгар Субуруускай аатынан совхоз баара-суоҕа 1286 тонна, а биир отделение сиэппит дулҕатынааҕар аччыгыйы бэлэмнээтэ. Маннык эбии аһылыгы дьиппиэхтик бэлэмнээһиҥҥэ үлэ саҥа сарганан саҕаланан эрэр. Онтон «Чурапчы» совхоз Арыылаахтааҕы отделениетыгар дулҕаны бэчээтыгар диэри түһаммыттаабытын көрөбүт. Киһилэр кыстык ыйдарыгар 288 эрэ тонна дулҕаны сиэттилэр. Ол түмүгэр улахан сүөһү быһа түһүүтэ тахсан эрэр.

Кыстык саамай эппиэттээх, быһаарыылаах сэттис ыйыгар үктэннэрбит иэкэйэх хонук кэллин. Фермаларга ынах массабайдык төрүүр, үүт ньии иһин оҕуһуу үгэннэн бара турар. Онон сир ахсын кормокуҥнаар саалаҕы үрдүк таһаарыылаахтык үлэлииллэрэ, эбии аһылык дэлэйдик баар буолара эрэйиллэр. Аны сүөһү таһырдьа өһүлэр буолла. Онон дулҕаны ас таһыы хаачыстыбатын тупсарыыга, саҥа төрүүх ыччат сүөһүгэ искусственнай үүтү дэлэйдик бэлэмнээн иһэрдиигэ улахан болҕомто уурулуохтаах.

Аһылык кэмчитинэн билигин оройуон үрдүнэн үүт ыама аһара намыһах. Совхозтар үүтү туттарыыга кварталлааҕы былааннарын толорботулар. Онон ити сыта ыаммытах үүппүтүн сайыҥҥы ыйдарга ситиһиннэрэр, государство үүккэ, эккэ сабайстарын халбаҥа суох толорор соруктаахпыт. Онон сайыҥҥы ыйдарга кормокуҥнаар ыйытын быспакка эргиччи үлэлиэхтэрэ эрэйиллэр. Онтон оһу олохха киллэрии совхозтар салалталарын, партийнай уонна профсоюзнай тэрилтэлэрин ытык эбээһинэстэрэ.

Түмүктээн эттэххэ, кормокуҥнаар үлэлэрин кулуҥнуммут опыттарын хаһыатынан сайгыы үтүө ааахтын сырдатыы бэбиэс кэттэн уһуллубат. Куруутун болҕомто киинигэр туруохтаах.

Е. МАКАРОВА,
ССКП райкомун секретара.

БИҺИГИ ГРИГОРЯММЫТ

Грант Григорян төрөөбүтэ 60 сыла туолуутугар

РСФСР уонна Саха АССР искусстволарын үтүөлээх деятелэ Грант Арамович Григорян баара буоллар бу күннэргэ 60 сааһын туолуох этэ. Киһи кылгас тыынан баран, умнуллубат олоҕу олорон ааспыта.

Г. Григорян Саха сиригэр 1953 сыллаахха кэлбитэ. Оччолорго 34 саастааҕа. Ыраах хоту дойдуга кэлэригэр киниэ доҕоро, саха биллиилээх ырыаһыта Лев Попов Советскай Армия кэккэтигэр бииргэ сулууспалыы сылдьыбыт ыҥырыыта төрүөт буолбута. Күннээх Армения уонна тымныы тымныылаах Саха сирин уолаттарын айар үлэ илмитээх нэйиниэ кэлин өссө чугас, арахсыспат доҕордуу оҥорбута.

Музыкаҕа талааннаах эдэр Григоряны 1946 сыллаахха музыкальнай училищеҕа аҕалбыта. Талааннаах уол училище программатын сыл иһинэн бүтэриитин баран, үөрэҕин туйгуннук түмүктээбитэ. Салгыы П. И. Чайковскай аатынан консерваторияҕа киирбитэ уонна 1953 сыллаахха ымыы туйгун сыаналарынан бүтэрбитэ. Бу кыраҕас консерватория историятыгар ааар туйгуннук бүтэрбиттэр ахсааннара элбэҕэ суох. Ыччаттар Григоряны билигин биллиилээх композитордар Р. Щедрин, А. Эшпай уо. д. а. кытта бииргэ үөрэммиттэрэ.

Грант Арамович саха музыкальнай культуратыгар киллэрбит кылаата тугунан да сыаналаммат. Киниэ ол айымньыларыттан бүтүн бөһүүмнээхтэрин охтан аһарар тоҕоостоох. Саха бастакы лирическэй операта «Лоокуут уонна Ньургуһун», бастакы ораторията «Саха бырааһынньыга — ыһыах», саха эмиэ бастакы оперетта «Хотугу сибэкки», скрипкалаах оркестрга национальнай темаҕа концерт, «Дьол таала» балет, о. д. а. бэдэр айымньылар кыһы сэгүүн курдук сылгаа кэм иһигэр баар буолбуттара. Ораторияны 1957 сыллаахха Саха литературатын уонна искусствотын күннэригэр Москваҕа улахан ситиһиилээхтик толоруллубута, москвичтар истиҥ биһирэбиллэрин ылбыта.

Киниэ саха ыччатын искусствоҕа айтатар ахсаа баҕа уһуйбут, үөрэппит интернационалист композитор этэ. Ол курдук, Якутскайдааҕы музыкальнай училище иһинэн Грант Арамович быһаччы көҕүлээһининэн композиторскай-теоретическэй отделение аһыллыбыта. Онно билиҥҥи биллиилээх композитордарбыт, мелодистарбыт Федот Аргунов, Георгий Никифоров, Тимофей Стручков, Николай Бойлохов уо. д. а. үөрэммиттэрэ. Киниэ бу строкалар автордара олоҕун искусствоны кытта сибээстээбиттэригэр эмиэ улахан оҥолоох.

Грант Григорян айбыт ырыаларын саха норуота күн бүгүҥҥүтэр диэри уоһуттан түһэрбэккэ ыллыыллар. Ким билбэтэҕэй «Сахам сирэ барахсан», «Былааһы — Советскай!», «Саха булчутун ырыата», о. д. а. үтүө ахсааннаах ырыаларын?!

Киниэ саха искусствотын, литературатын үлэһиттэрэ, бүттүүн норуот дириҥник ытыктыыллар, кэриэстииллэр. Өлбүтүгэр Эллэй хоһоон суруйбута, онно: «Эн, саха курдук, ыллаабытыҥ»,— диэн баргыыник эппитэ. Онтон Суорун Омоллоон «Биһиги Григоряммыт» диэн ыстатыйатын киниэ иэйиитэтэ долгуйа, махтана ааҕар.

Н. КАНДИНСКАЙ,
режиссер.

СНИМОККА: конкурс чулуу паарата—Маша Пухова уонна Дима Артемьев.

П. ПОПОВ фотота.

Юнкордарбыт суруктара

Биһиги Любабыт

Миэ истиҥ баҕаам, биһиги кылаас үөрэнээччитэ Люба Игнатьева оскуолаҕа киирэ илигин иэр туйгуннук үөрэнэн, «Бэлэм буол» значокка «Володя Ульянов дьиэтигэр» таһаарыллыбыта.

Люба кылааһыгар, оскуолаҕа ыытыллар общественнай үлэлэргэ активнайдык кыттар, иллэҥ бириэмэтин туһалаахтык атаарар, илбэс уус-уран кинигэни ааҕар, саҥа үчүгэйдик ырыаһыыр. Үһүскэ үөрэнэ сылдьан үрдүк оҕолор оройуоннааҕы олимпиадаларыгар бастаан турар. «Дьоҕурдаах илиилэр», хоровой куруһуокка, баскетбол, чапчаки атлетика секцияларыгар дьарыктанар.

Люба үөрэнээччилэр комитеттарын секретарынан талыллыбыта, Оку тэнэ пионерскай отрядтэ советын председателэ.

Биһиги кинитэн үтүө холобур ылабыт.

[illegible] Васильева.
Болтоҥо.

ЭБИИ АҺЫЛЫГЫ БЭЛЭМНЭЭБИТ

Биһиги «Чурапчы» совхоз общественнай сүөһүтүгэр эбии аһылыгы бэлэмнээһиҥҥэ кыттыһан көмөлөһөбүт. Агитбригадаларынан үтүө кулун тутар ыйын туттарабыт. Согурууттан кыраастарын минеральнай брикет оҥоһуктарын кытаран, 1650 үрүүкүнү бэлэмнээбиппит.

Нина ЛАЗАРЕВА,
IX кылаас,
Кытаанах.

Оскуола олоҕо

«Чолгийэ сайын, биһиги эдэр сааспыт!» диэн девиһинэн үөрэнээччилэр орто оругар оройуоҥҥа аан бастаан бальнай үҥкүүлэр конкурстара ыытылынна. Конкурсу ЫБСЛКС райкома, райсовет исполкомун культураҕа отдела уонна Пионердар оройуоннааҕы дьиэлэрэ тэрийдилэр.

Үҥкүү сырааһынньыгын көрөргө оройуоннааҕы Культура дьиэтигэр элбэх киһи муһунна. Конкурска Дириҥ, Мугудай, Хайахсыт уонна Чурапчы орто оскуолаларыттан 12-тии үөр пааччи (6 кыыс, 6 уол) кыттынна.

Кыттааччылар бастаан бэйэлэрэ талан бэлэмнээбит үстүү коллективнай «Сударушка» диэн нуучча народнай үҥкүүтэ толорулунна. Ордук үрдүк сыаналары ээри Мугудай орто оскуолатын 1-кы уонна 3-үс паарааларыгар туруорда. Итиннэ үҥкүүлэрин көрдөрдүлэр.

ҮҤКҮҮ БЫРААҺЫННЬЫГА

Оройуон үөрэнээччилэрин бальнай үҥкүүгэ конкурстара

Олуоха былырыын Гаврина Скрябин туруорбут «Чурапчинка» диэн үҥкүүтүн Мугудай үөрэнээччилэрэ олус сопуннук тодордулар.

Конкурс саамай эппиэттээх түгэнинэн икки эбэһээтэлиннэй үҥкүүнү көрдөрүү буолла. Бастаан һүттэр техникаларыгар, үҥкүүгэ тоһо айымныылаахтык сыһыаннаһалларыгар, музыкальностарыгар, костюмнарыгар ордук улахан болҕомто уурулунна.

Тиһэҕэр «Разрешите пригласить» диэн аныгы үҥкүү толорулунна. Бу да сырыыга Мугудай эдэр үҥкүүһүттэрэ ордук бэлэмнээхтэрин көрдөрдүлэр.

Уопсай түмүккэ кыайыылаахтарынан мугудайдар буоллулар. Киниэлэртэн 1-кы паара—Маша Пухова уонна Дима Артемьев «Конкурс королевата уонна королэ» диэн бочуоттаах ааты ыллылар. Иккис миэстэ Чурапчы орто оскуолатын үҥкүүһүттэригэр бэриллиннэ. Үсүһү хайахсыттар ыллылар.

Ыыппыты маннык конкурс сыл ахсын бары оскуолаларын кыттыыларын ытар буоллар үөрэнээччилэри эстетическэй иитиигэ улахан көмөлөөх буолуох этэ.

«СО» корр.

АЛБАН ААТ МУЗЕЙА

Хатылы орто оскуолатыгар комсомол албан аатын музейа үлэтин саҕалаата. Музейга историческай суолталаах кэмнэринэн наардаан аҕа көлүөнэлэр үтүө үгэстэрин саҥа олох киһин оҕуһунууларын көрдөрөр матырыйааллар мустулуннулар.

Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала Р. И. Васильев кэккэ сыллартан архивнай докумуоннары хасыһан, элбэхтик сыралаһан мунпут оройуон комсомолун историятыгар сыһыаннаах матырыйаалларын музейга биэрдэ. Киниэ бу үлэтин өссө салгыыр былааннаах. Оройуон бочуоттаах гражданина Г. Д. Ефимов эмиэ архивтартан хомуйбут нэрэххэ биллээх матырыйааллары ыытта. Отутус сыллардааҕы комсомолец Д. Т. Карсинаев докумуоннарга олоҕуран суруйбут автобиографията кэллэ. Коммунист Н. А. Дьячковскай Чурапчы бастакы комсомольскай ячейкатын секретара Н. В. Дьячковскай туһунан ыстатыйаларын бэлэхтээтэ. Үлэ ветераннара М. Д. Климов, А. В. Мохначевскай, П. М. Васильев, Д. П. Гуляев комсомольскай тэрилтэлэр историяларыттан ахтыыларын эмиэ туттубут. Алдан сиртэн хостонор баайын туһаҕа таһаарыы кыттыылааҕа В. П. Гуляев ахтыылара, сэмэй бэлэхтэрэ, сувенирдара, оройуон хаһыатын урукку редактора Е. А. Макаров айымньылара күүдү экспонаттар быһыыларынан туруорулуннулар.

Урукку советскай-партийнай үлэһиттэр В. П. Харитонов, Н. С. Чичигинаров, Н. С. Кривошапкин, И. Н. Сивцев тустарынан ахтыылар, архив докумуоннара киирдилэр. Саха сиригэр аан бастаан бурдугу үүннэриинэн дьарыктаммыт совхозка үлэлээбит Х. М. Кривошапкина-Соловьева ахтыыта, бурдугу үүнүүрин маастара «Бочуот Знага» орден кавалера И. Г. Собакин ЫБСЛКС Киин Комитетыттан ылбыт Бочуоттаах Грамотата, чаһыта кэрэччүлэр болҕомтолорун тардаллар. ЫБСЛКС XI съеһин кыттыылааҕа И. П. Васильев комсомол XVI съеһин делегата И. В. Софронова фотокарточкалара, ахтыылара о. д. а. баллар.

Партия ыҥырыытынан, комсомол путевкатынан барбыт БАМ, Вилюйскай ГЭС тутааччыларын үлэлэрин туһунан кэпсиир матырыйааллар хомулланнар. Оройуон спортивнай олоҕун, комсомолецтар, ыччаттар наукаҕа тардыһыыларын, үлэлэһиилэрин көрдөрөргө былааннаабыт. Эдэрдэртэн тахсыбыт рекордсменнар уонна чемпионнар, рационализатордар, бастыҥ механизатордар, сүөһүһүттэр, сылгыһыттар, булчуттар, тутааччылар эмиэ көрдөрүллүөхтэрэ.

Ити барыта элбэх тэрийиигэ, түмэр үлэни эрэйэр. Бары оскуолалар, комсомольскай тэрилтэлэр историяларын олохторун, үлэлэрин көрдөрөр альбомнары аҕалан музейга көмөлөһөллөрүгэр көрдөһөбүт.

П. СОЛОВЬЕВ,
Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала.

Комментатор колонкалара

СОВЕТСКАЙ-ТАИЛАНДСКАЙ СЫҺЫАННАҺЫЫЛАР БӨҔӨРГҮҮЛЛЭР

Историяҕа аан бастаан Таиланд королевствотын премьер-министрэ генерал Криангсак Чаманан билигин дойдубутугар официальнайдык илдьиттиир кэмэ сылдьыбыта уонна советскай-таиландскай кэпсэтиилэр киэҥ общественность болҕомтотун тардылар.

Таиланд — соҕуруулуулааҕы Азия улахан суох государствота. 1977 сыллаахха киэҥ бөҕөр бэрэ-бааһа событие буолбута. Былааска Чаманан правительствота кэлбитэ уонна дойду таһыгар тугулута суох буолууга тардыстыыны бөҕөргөтөр хайысхаҕа тугуһан барбыта. Правительство эйэлээхтик биирга олоруу принциптэригэр олоҕуран бары дойдулары кытары сыһыаннаһыыларын сайыннарыы уонна хардарыта бэрилэстэхтик биирга үлэлээһин курсун биллэрбитэ. Кини Советскай Союһу кытары сыһыаннаһыылары бөҕөргөтөр итэҕэл кэпсэтэр аһан турар.

Ол генерал Криангсак Чаманан Советскай дойдуга кэлэ сылдьарыгар тэбиһиннээх үөрүүбүнүн үөрэннитэ, кини кэнниттэн көрсүһүүлэрэ, Советскай-таиландскай кэпсэтиилэр хардарыта өйдөһөр быһыылаах ааспыттар. Таиланд правительствотын баһылыгын ССКП КК Генеральнай секретарын, ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателэ Л. И. Брежнев приемнаата. Итиэннэ көрсүһүүлэр хамнастарыгар өрүттэр инникитин үгүс хайысхаларга советскай-таиландскай биирга үлэлээһин кэскиллээх итиниэхэ бөҕөргөтөргө дьулуһуулларын этиилэр, ол советскай уонна таиланд-скай норуоттар интэриэстэригэр, Азия континенигэр эйэ дьиэлээтигэр туһалыаҕа.

Аан дойдутааҕы проблемаларга сиэнэны атастаһыы хаамыытыгар Азияҕа тыгаанныыр сыһыаннаһыы процесстарын аһыга[illegible] континент бары государстволарын кыл ардыларынан тыыр дьэ...[illegible] биирга үлэлэһиилэрин сайыннарыы Азия бары норуоттарын кыһалҕаларыгар [illegible] интэриэстэригэр, ол курдук бүттүүн уопсай эйэ интэриэстэригэр [illegible] тахсар эрэ дии бэлиэтэниллэр.

Таиланд курдук сайдан иһэр дойдулары кытары сыһыаннаһыылары Советскай Союз туох ханныкка норуоттарга эйэни уонна куттал суох буолуутун хааччыйыы, социальнай прогресс уонна национальнай босхолонуу күүстэрин саталлаһан тэрийэн бит сыһыаннаһыылары чиҥэтии интэриэстэринэн сыһыаннаһаллар. Таиландскай норуокка билигин дойду бүт эйэни итиэннэ чаҕыйа сайдыыны баҕарар. Азия норуоттара бэйэлэрин бэйэлэрэ дьаһаныыларын, кинилэргэ куттал суох буолуутун бигэргэтиигэ туһулаах дьулууларын Советскай Союз өйүүр. Азияҕа хууһа эрэллээхтик эйэ буолуутугар күүһү түмүүнү уонна государстволар аан ардыларынааҕы сыһыаннаһыыга күүһүнэн өттө аһыйар, туругунан суох буолуутун уонна бэйэ дьаһаныытын итэҕэтиитин, границалар тыыттарыллыбат буолууларын, ис дьыалаҕа эрэйсэн бодуу, тэҥ бырааптаах хардарыта барыһы олоҕуран экономическай уонна атын дьыалаларга кыттыы сыһыаннарын курдук принциптэргэ тирэнэрдиэх түстээх. Билигин дойдубут соҕуруулуу-илиҥҥи Азия государстволара бэйэлэрин өрөйүүннэрыгар эйэ пуунан тэрийэр туһунан идеяларын өйүүр.

Ити барыта экономическай, культурнай уонна атын да үйэлэлэргэ советскай-таиландскай сыһыаннаһыылар бары дьаһалларын сайыннарыыга бу тирэх буолар, советскай-таиландскай сыһыаннаһыылар бөҕөргүү туруохтара.

И. АБЛАМОВ,
ССТА кэрэспэдьиэнэ.

ЛИТЕРАТУРНАЙ МУҤНУК

Арай биирдэ албын саһыл
Тыа устун иһилбэйин испит,
Эһэ ыһыллыбыт эмэх маһы
Сил туруоран сиэтэээ олорор:
— Эн бэйэлээх, эһэ оҕуруу,
Итэ тоҕо эмиэр кирдэн?
— Букатын мэнтан ордугу
Буолбаккабын, иэдэйдим.
Иһим-уоһум эстэн барда...—
Эһэ мунньах ытамньыйда.
— Эһээ, эһиччэн бараахсан,
Ии, дьэ эргэ олбуукун.
Билигин киниэхэ барсан
Миниэхэ туһуубуккун.
Олус эстэн олус ыксаан,
Эһэ этэ эргэ суох:
— Сайаҕас кыыһычаан—
Саһылчаан,
Барыах, чэ,
Бара охсуох.
Оттон саһыл
Олус наҕыл!
Хороонун дьиэни холкутук,
Отун дьаалы дьахтар курдук
Хотойо устан иһэр.
Эһэ ыксал үлүгэр—
Иннигэр-кэннигэр түһэр.
Саһыл кииреэн, хороонуттан
Саһылыы, холбуу тутан
Уол үгүрүөнү таһаарда
Уонна эһэ кинигэр уурда.

Феоктист СОФРОНОВ

КИҺИРГЭС ЭҺЭ

(Саха остуоруйатынан)

Тумустары, илиттары,
Түүлэри саастары
Эһэ уол үгүрүөнү
Ис-иһиттэн үөрэ, күлүү!
Эргэн кэбисэр бүттүүнүү.
Үөрдэ эһэ, кэпиһэйэрдэ,
Үчүгүйдэ, күлэһийдэ,
— Абытай-сатай, атаһым,
Абыраатын аһыһым.
Миэхэ кииргэ баһаам күүс-уох.
Билигин миэхэ тугуйуох,
Билбэн турар, туох да суох!
Аны, дьэ, барбан бултуохха,
Аста-үөлэ буллуохха.
Итинник этэрин кытта,
Эһиттэн саһыл ыйытта:
— Туостан-киилтэн даҕаны
Дьулайбаккын дуу аны?
— Дьулайбат тарым, дьулайбаппын,
Туохтан да куттаммаппын!—
Эһэ, ыыбыстар курдук,
Эбэн этэ эргийдэ:
— Абааһы кэтэр—үгүрүө

Арай соһутан олоруо,
Мунныун аппыттан: «Чаат!»—диэт.
Бурдас гынан мунгнуур эбэт.
Онтон олус өһүйэбин,
Онтон түһэ ыллыйабын..
Саҥата суох хааллбата,
Саһыл ыйытта эбиитин:
— Туора хараx, икки атах
Дьулаппат дуо эйигин?
— Туора харах, икки атах
Туох да дьулаан буолбатах.
Киниэхэ бэйэ миэ
Кэмэ суох тутан сиэччибин..
Иһигэр саһыл сүөргүлүү:
— Иннинэн бултуох икки аҕыс:
Мин барыым үгүрүөнү,
Эн буолла туора хараҕы.
Үөмэ ыллын. сэтэл саһыл
Үгүрүө бөҕөнү олорор.
Киһиргээн барбыт эһэ кыыл
Кэлэрин күүтэр эр да эр
Эһэ илибэтэ—моһийдэ.
Эһэ ыллыкпахтаан сиринэн
Сарсыарда күүтэр эрдэ
Бэйэр ыал таһыгар тиийбитэ.
Барт ыраахтан көрбүтэ:
Эттэрэ-астаан, ыал урдугэр
Эһэ тириитэ тиирбиттэр..
«Киһиргээн, туора харахха
Кэлэйэ барбыт дии даҕаны...»

Сэмэн ТУМАТ

СУЛУСТАР, ИСТИҤ КИҺИ КУОЛАҺЫН

Космос киһилэрэ
Кырамал куйаарыттан
Тоҕо тыйыстык,
Тымныытык
Тырымнырыгытый
Эһиги, сулустар!

Сулустар!
Сир киһитэ
Эһигини чинчийэр.
Сир киһитэ кыҥырда,
Сир аргыһын айда!

Бэл эйи тыуурутта,
Бэл күн орбитатыттан
Эһигини үөрэттэ.
Алгыстаах сапаатын
Ракета гынан ютүттэ..

Ол кэннэ
Олус дьэн сонньуйда
Эһиэхэ уот-буурҕалар
Эһигини истэн,
Эһиэхэ олох
Эгэрдэстэҕин билэн,

Сир киһитэ
Саапатыгар батарбат,
Кини итэҕэйэн баҕарбат
Киһиэннэр космос
Кураанах, ынчытэ суох
буолуон.

Кини баҕарар
Кой үгүс сулустар
Тыыннаах буолуохтарын.
Сир киһитэ баҕарар
Онно Сулус-Киһилиин

Кутаа бардын оттон
Атын галактика
Сулус-Киһитин
Илдьитигэр ыгыраан.

Сулустар, истиҥ!
Сир киһитэ
Соҕотох буолуон
Баҕарбат—
Бу Галактикаҕа—
Күн сыһаайа тиийэ
Бэрбытыгар!
Сулустар,
Эһигини сир ыгырар!
Сулустар,
Истиҥ, киһи куолаһын!

Махталбын тиэрдэбин

Тыһыыйан анисэ ыалдьан Маралайы балыыһатыгар киирбитим. Ыарыым улахан этэ. Онуоха балыыһа коллективынан—эдэр кельдшер А. П. Попов, медсестралар Анна уонна Лена Слепцовалар, Марфа Заикова итиэнэ үгүс санитаркалар—бары дьоһуннарынан, кыһамньыларын уурдан эмтээннэр, урукку чэбдик туругум бүттүүнүгэр тардыстыта.

Ити киһи олоҕор эттэрбинэн, ыалдьабым ылбатым тиэрдэбин.

М. ГУЛЯЕВА.
Мугудай.

Фото-этюд

Саасҥы чэбдик сааҕыны

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

Бэйэ быраабын иһин охсуһуу

БРАЗИЛИЯ. Бразилия Сан-Паулу штатыгар олохсуйбут тас дойдулар автомобиллары оҥорор компанияларын 250-ча тыһыынча рабочайдарын уонна сулууспалаахтарын забастовката иккис нэдиэлэтин ордук кэмигэ салҕанна. Кинилэр үлэ усулуобуйатын тупсарыыны, хамнаһы үрдэтиини, коллективнай дуогабары түһэрэргэ уонна забастовкалаах быраабын ситиһэ сатыыллар. Компаниялар администрациялара үлэтитэн маассабайдык устууга киирдэ. Бойнааннай полиция тиһиллэр кэмэлэригэр Сан-Паулуга уонна бодорк профсоюзтар штаб-квартираларын тоҕуруйда, 330 забастовщигы тэрийээччилэри хаайда.

РИМ. Италия автомобиль таһаарар тэрилтэлэр үлэһиттэрэ иккис нэдиэлэ забастовканы оҥордулар. Кинилэр хамнаһы үрдэтиини уонна үлэлиир усулуобуйаны тупсарыыны модьуйаллар.

ССТА.

Редакторы солбуйааччы С. Г. ЧИЧИГИНАРОВ

ССКП райкома, райсовет исполкома кырдьаҕас коммунист, ревкомовец, колхуоһунай, советскай тутуу ветерана, персональнай пенсионер

ХОЮТАНОВ
Иустин Григорьевич

һүн ыарахан ыарыыттан олбүтүнэн бокуойунньук кэргэттэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Кара Маркс аатынан совхоз, Мугудай отделениетын үлэһиттэрэ үгүс ыһыылаах саалатарын, эрэйдүүннээҕи бар баһылыыһа коллектива үлэ ветерана

ХОЮТАНОВ
Иустин Григорьевич

уһун ыарахан ыарыыттан олбүтүнэн бокуойунньук кэргэттэригэр дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таптыыр кэргэнин, аҕабыт, эһэбит, аймахпыт

ХОЮТАНОВ
Иустин Григорьевич

уһун ыарахан ыарыыттан олбүтүн бары билэр дьонноругар иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, аймахтара.

Арыгылааһыны утары—сорунуулаахтык!

САҤА, СОНУН ТЭРЭЭҺИН

Сырдык халлааны таҥаларгар, үгүс салааны саппаҕырдар арыгы буортутун туһунан иитар-ийэр үлэҕэ ордук тупсаҕай формалары туттуу модьуйуллэх. Ону биһиги сопоруутааҕыта библиотекарь М. И. Ефремова көҕүлээһининэн Хайахсыттааҕы сельскэй Культура дьиэтин үлэһиттэрэ «Дьолу иэс буолбаккын» диэн ааҕааччы мыынньыт конференциятыттан да итэҕэйдибит.

Конференция ыытыллыытын туһунан биллэрии бэрт эрдэттэн ыйаммыта, дьон болҕомтотун тардыбыта. Хас коллектив ахсытан үлэһиттэрэ конференцияҕа кыттыыны ылыыны быһааммыта. Саалаҕа толору мустубут дьон кинилэргэ арыгыттан кэлин кэхтиитин, ити ректорын торуоттэрин, арыгыттан сибээстээх моруулары, о. д. а. тустарынан үчүүтэллэр, рабочайдар, олохтоох салайааччылар, онно оҕо тарыытыларын үлэһиттэрэ кыттыыллаах гынан барон дириҥ ис хоһоонноох этиилэри оҥорбуттара. Ол быһыыгар арыгыһыттар кэлин олохторун, кэдиргии ньыалдылларын сэмэлиир, оннотуур сцепкалары, хоһооннору. Чэпчиэ-чэбдик олоххо ыҥырар ырыалары-тойуктары Павел Федулов, Евдокия Максимова, Наталья Федорова, Матрена Дьячковская, Василий Лыткин, Альбина Иларионова, Елена Герасимова кэрэхсэбиллээхтик толорбуттара.

Биһиэр кыттыылаахтар итинник тэнэ арыгы алдьархайын туһунан норуот өһүн хоһооннорун, билиини дьон итиллэр арыгыһыттары сааралыы үгүс кордоох ойууллар эр кинигэ сылыарыллыбыттарын барыа сэргэээн аахтылар, сонньуйа көрдүлэр.

Конференция арыыгыттан олоҕо кэх-э сылдьыбыт, ол эрэн бэйэтин аһаҕыспатынан кэлэр сүүлэр суолга биһиэтик турбут киһи дьылатын кордорор «Улаан» диэн «Киргизфильм» студията, кэтит экранаах кинотеатрын тумустэтэ.

Д. ЭВЕРСТОВ,
хаһыат общ. корр.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, үнсэй — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. № ЗАКАЗА 35. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. К. Маркса 12. Тираж 3066.